

GUTENBERG

Helsingin Kirjainpääntöyryän yhästyksen ulosantama — Utgifven af Typografernes förening i Helsingfors

Helsingfors, Helsingfors Central-tryckeri, 1895

III vuosik. N:o 19 * 1895 III ärg.	Tilaushintaa: — Prenumerationspris: Koko vuosikerta Helt år Postim. siihen luettuna. — Postportot inber.	Toimitus: — Redaktion: K. I. Forsman — J. A. Snell (Ansvarig — Vastaava)	Ilmoitushinta: — Annonpris: Petiitiriviltä Per petitrad	Lokakuu 15 Oktober

„Gutenbergs“ 1894-års prenumeranter!

Enligt Typ. förenings beslut af den 29 sept. kommer i föreningens organ att publiceras de prenumeranters namn, hvilka icke inom oktober månad erlagt prenumerationsafgiften för 1894.

K. Johansson.

Adr: Weilin & Göös tryckeri.

„Gutenbergin“ 1894 vuoden tilaajat!

Yhdistyksen syysk. 29 p:nä tekemän päätöksen mukaan tulee kaikkien niiden tilaajain nimet, jotka eivät ensi lokak. kuluessa ole suorittaneet maksamattomia tilausrahojaan vuodelta 1894, julaistavaksi lehdessä.

K. Johansson.

Osote: Weilin & Göösin kirjav.

Snabbsättningstäfvingen.

Komitén för anordnandet af snabbsättningstäfvingen har beslutit att täfvingen skall föreggå å de olika tryckerierna på följande dagar och tider innevarande månad:

Dag.	Tryckeri.	Kl.	Närvarande komitémedlem.
16.	Nya Pressens	12 --2.	J. A. Snell.
16.	Simelii	10 --12.	H. Forsström.
16.	Salzensteins	9--11.	O. Lindstedt.
17.	Central	10--12.	J. Jakobsson.
17.	F. Litt. sällskapets	5--7.	A. Finander.
17.	V. Petterssons	3--5.	J. Jakobsson.
18.	Hufvudstadsbladets	5--7.	J. Jakobsson.
18.	Senatens	8--10.	H. Forsström.
18.	Weilin & Göös	11--1.	J. A. Snell.

Emedan en sättnare, som sätter långsamt men felfritt, under samma tid hinner utföra lika mycket fullständigt arbete som en annan, hvilken sätter fort och felaktigt samt genom korrigerings måste göra tidsförlust, har komitén beslutit reducera antalet satta bokstäver för bokstafs- o. a. fel samt »lik» och »bröllop» på följande sätt:

- 1:o. Hvarje enkelt fel reducerar satsen med 10 bokstäver.
- 2:o. »Lik» eller »bröllop» på högst 10 bokstäver reducerar satsen med 200 bokstäver; 11--20 bokstafs d:o reducerar satsen med 300 bokstäver, o. s. v. 100 bokstäver för hvarje nytt 10-tal dubbelsatta eller bortlämnade bokstäver.
- 3:o. Nytt stycke reducerar satsen med 200 bokstäver.
- 4:o. Oegentliga ordbrytningar reduc. satsen med 50 bokstäver.
- 5:o. Ojämn utslutning reducerar satsen med 10 bokstäver per rad.
- 6:o. Bortlämnadt mellanslag reducerar satsen med 10 bokstäver.

Det bör läggas märke till att hela täfvingssatsen skall sättas utan nya stycken, samt

att vid uträkningen af satsen hvarvt mellanslag eller bit däraf beräknas för 1 bokstaf.

Hvarje täflande erhåller såväl finskt som svenskt manuskript, till hvilket användes någon uppsats från Nya Pressen eller Uusi Suometar. Äfven tvänne kuvert tillställas de täflande: i det mindre skall på ett papper inneslutas sättnarens namn, och bör detta kuvert vara märkt med den signatur, hvarmed sättnaren signerat sitt korrekturafdrag, hvilket åter bör inneslutas i det större kuvertet. Korrekturafdrag af satsen tages genast efter det täfvingstiden är utgången, och bör satsen därefter i kontrollnämndens närvaro inneslutas i paket, på det signatören ej må blifva känd af andra än satsens ägare. Därefter förvaras satspaketet, så länge de äro å tryckerierna, under kontrollnämndens uppsikt, och böra satspaketet äfvensom kuverten senast på lördag afton den 19 oktober sändas till Typ. förenings lokal.

Då deltagarnes antal blifvit större (48) än man förmodat och tillräckligt penningar influtit, har komitén beslutit utdela ännu ett fjärde pris, bestående af en sifvertenakel.

I täfvingen deltaga äfven 3 fruntimmer, alla från Nya Pressens tryckeri.

Från Päivälehtis tryckeri ha senare anmält sig 3 och från F. Litt. sällskapets tryckeri 2 deltagare, men desse ha icke blifvit godkände, emedan de ej anmält sig å antekningslistorna, hvilka voro på tryckerierna omkring tre veckor. Å hvarje tryckeri komma täfvingarna att öfvervakas af faktor, tvänne af personalen valda förtroendemän och en komitéledamot.

Till prisnämndens förstärkning ha invalts hrr R. Ahlstedt, J. Berger, H. Henriksson, J. Lindholm, K. Mandelin och V. Pettersson.

Pikalatomiskilpailu.

Asiaa varten asetettu komitea on päättänyt että kilpalatominen tapahtuu seuraavina päivinä ja aikoina:

Päiv.	Paino.	Aika.	Saapuv. oleva komit. jäsen.
16	Nya Pressenin	12--2.	J. A. Snell.
»	Simeliuksen	10--12.	H. J. Forsström.
»	Salzensteinin	9--11.	O. Lindstedt.
17	Sentraali	10--12.	J. Jakobsson.
»	S. K. Seuran	5--7.	A. Finander.
»	V. Pettersson & K:in	3--5.	J. Jakobsson.
18	Hufvudstadsbl:in	5--7.	J. Jakobsson.
»	Senaatin	8--10.	H. J. Forsström.
»	Weilin & Göösin	11--1.	J. A. Snell.

Koska latoja, joka ei lada virheitä, vaikka onkin hitaampi, voipi käyttää latomiseen sitä aikaa joka toiselta menee korjaamiseen, on komitea päättänyt että virheitten tähden vähennetään:

- yksinkertaisesta virheestä 10 kirjainta;
 - raadosta ja hylystä (»lik» ja »bröllop») enint. 10 kirj. suuruisesta 200 kirj., 11--20 kirjaimen suur. 300 j. n. e. jokaisesta 10:nestä kirjaimesta 100;
 - uudesta kappaleesta 200 kirj.;
 - rumista sanan katkaisemisista 50 kirj.;
 - epätasaisesta sulkemisesta 10 kirj. riviltä;
 - poisjätetystä välikk. 10.
- Välikkeet ja välikekappaleet lasketaan yhdeksi kirjaimeksi.

Jokaiselle kilpailijalle jaetaan suomalainen ja ruotsalainen käsikirjoitus, artikkeli U. Suomettaresta ja N. Pressenistä, ja sitä paitsi kaksi kirjeenkuorta, isompi ja pienempi. Pienempään sulkee latoja lipun, johon on kirjoittanut nimensä ja kuoreen saman merkin kuin on latouksessa. Tämä kuori ynnä latouksen korehtuuri suljetaan suurempaan kuoreen. Heti korehtuurivedon jälkeen tulee latojan panna latominen pakettiin (ettei kukaan muu saa nähdä nimimerkkiä) ja antaa se tarkastuslautakunnan huostaan sekä toimittaa viimeistään lauantaina 19 p:n iltana Kirjanp. yhd. huoneistoon.

Kilpailijain luvun noustua niin suureksi (48) ja varoja tarpeeksi tultua on päätetty antaa 4:s palkinto, pieni hopeatenaakeli.

Päivälehdhen painosta on ilmoittautunut 3 ja Suom. Kirj. Seuran painosta 2 lisää. Mutta näitä ei hyväksytty, koska eivät ilmoittautuneet listojen painoissa ollessa noin kolme viikkoa.

Kilpailuun on ainoastaan kolme naista ilmoittautunut, kaikki N. Pressenin painosta.

Jokaisessa painossa valitaan tarkastuslautakunta, johon kuuluu faktori ja kaksi työläisten valitsemia luottamusmiestä sekä yksi komitean jäsen.

Palkintolautakuntaan on lisäjäseniksi kutsuttu: hrat R. Ahlstedt, J. Berger, H. Henriksson, J. Lindholm, K. Mandelin ja V. Pettersson.

Till Red. för Gutenberg.

Väntan blir för lång.

Så mycket vi minnas, är det snart ett helt år sedan Finska Typografförbundets stadgar inlämnades till Kejs. senaten för att stadfastas. Att man på ort som vederbör icke gjort sig någon brådska med stadgarne, kan man väl påstå, då utslag därå ännu icke erhållits. Redan i våras meddelade Gut., att stadgarne blifvit stadfastade, någon tid därefter åter att generalguvernören icke godkände denna stadfastelse, samt slutligen att senaten åter upptagit stadgarne till granskning, på grund af den rätt som H. M. Kejsaren tilldelat senaten att afgöra dylika ärenden.

Om nu så är, att senaten kan stadfästa förbundets stadgar, äfven om generalguvernören icke skulle bifalla därtill, kan det väl ej synas förmätet, om man i våra kretsar ansér, att denna tidsutdräkt med den nya granskningen af stadgarne borde förkortas.

Tanken att förbundet skall blifva en värlighet är redan fastrotad hos hvar och en. Till förbundet har man satt sitt hopp i framtiden, och genom detsamma har man trots sig kunna afhjälpa inom yrket rådande misshälligheter. Nu står man nästan som förlamad och vet ej huru och på hvad sätt man åter skall fortsätta arbetet, för att en gång kunna realisera de reformer som äro nödvändiga.

Enligt inkomna meddelanden kände man sig äfven i landsorten ganska tröstlöst berörd vid underrättelsen om att förbundsstadgarne ej erhållit stadfastelse. Af privata bref framgår att man därmed tykte sig ha förlorat någon ting oersättligt, ty det godtycke hvarmed arbetarne ofta bemötas i landsorten, och som de hade hoppats kunna ordna, ifall förbundet

kommit till stånd, ansåg man nu skulle vara och förblifva ett ohjälpligt ondt, som snarare skulle till- än aftaga.

Då nu allmänna åsikten bland landets typografkar är, hvilket vi måste antaga, den, att Finska Typograförbundet så snart som möjligt måtte komma till stånd, för att yrkesutöfvarne genom ömsesidigt understöd skall kunna höja yrket och motarbete fördärliga missförhållanden, samt då vi ej kunna inse att vi begära något som strider mot lag och författningar, kan det icke räknas oss till last om vi blifva otåliga och möjligen få en mindre god tanke om det sätt, som vederbörande tykas visa emot arbetarnes sträfvan.

Vi kunna ännu tillägga att den tid äfven här i landet borde höra till den förgångna, då initiativ från de djupa ledernas sida icke fick företagas samt behandlades med ligkiltighet om de icke kommo »ofvan ifrån». Detta borde äfven vederbörande inse. Tillbaka kunna vi ej gå, altså framåt! Obefogade förbud eller där icke våld och brott mot lag förekommit, som skulle påkallat sådana, hafva ännu aldrig gjort någon nytta, och torde i detta fall ej håller göra det.

- m.

100 vuotta kivipainon keksinnöstä.

Kun näinä aikoina kaikkialla valmistaudutaan viettämään kivipaino-keksinnön 100-vuotisjuhlaa, huvittanee lukijoita seuraava eräästä saksalaisesta aikakauskirjasta käännetty kertomus tämän taidon synnystä.

Näyttelijän Alois Senefelder'in viime vuosisadan loppupuolella keksimästä lithografiasta (kiveenkirjoittamisesta) kasvoi pian kirjapainoille sekä kuparin- ja puunpiirtäjille voimakas kilpailija, joka juuri meidän päivinämme suurimista voitoistaan iloitsee.

Alois Senefelder syntyi 6 p. Marrask. 1771 Pragissa, jossa hänen isänsä oli näyttelijänä. Ensin opiskeli hän lakitiedettä, mutta huonojen raha-asiaiden tähden antautui hän myöhemmin isänsä ammattiin, siinä sivussa koettaen kykyään myöskin näytelmien kirjoittajana.

Töittensä painatuksen johdosta tutustui hän kirjapaino-tekniikkaan, jolloin hänelle johtui ajatus painaa ilman kirjaimia. Tässä tarkoituksessa tahtoi hän teräslimoilla lyötäväksi kirjaimia erääseen puulajiin ja sillä painaa; varojen puutteessa ei tästä aikeesta kuitenkaan mitään tullut. Sitte koetti hän radeeraajain tavalla kirjoittaa syövytyspohjalla varustetuille kuparilevyille kinnoisilla teräskynillä, levyt syövyttää ja kuparipainajilla painattaa. Tässä oli hänellä hyvänä apuna opintoajoilla hankkimansa kemialliset tiedot. Kaikista kokeista huolimatta eivät hänen aikeensa kuitenkaan tahtoneet onnistua. Viimein jätti Senefelder kokeensa kuparilevyillä, koska hän sattumalta, käyttäessään Kellheimerin kalkkikivestä olevaa värinhieromakiveä, oli tullut huomaamaan että sille saattoi erittäin laitettulla tushilla tai musteella kirjoittaa ja muut paikat syövyttää lusikkahapolla syvemmäksi, joten syntyi helposti painettava kivikirjoitus.

Keksinnöstään kertoo Senefelder itse seuraavasti:

»Olin juuri hionut kivilaattani tasaiseksi ja aion siihen levittää syövytyspohjan, johon sitte jatkaisin harjoituksiani nurinpuolin kirjoituksessa, kun äitini astui sisään pyytäen minua kirjoittamaan pesuluettelonsa. Pesijä oli jo odottamassa vaatteita; en löytänyt paperilappua johon olisin luettelon kirjoittanut, sillä kaikki oli loppuun kulunut kokeissani, sitäpaitse oli tavallinen kirjoitusmusteeni kuivunut; en arvellut kauan vaan kirjoitin luettelon käsillä olevalla vaksista, pihkanoesta ja saippuusta tehdyllä kivimusteellani vasta hiottuun kiveeni, sen taas poispestäkseni kun olin hankkinut paperia johon sen kirjoittaisin. Kun sitte myö-

hemmin olin aikeessa tehdä se, juolahti päähäni ajatus että mitähän tuosta vaksimusteella tehdystä kirjoituksesta syntyisi jos koettaisin kiveä lusikkahapolla syövyttää ja eiköhän sitä voisi mustata ja painaa samalla lailla kuin kirjapainokirjasimia tai puupiiirroslaattoja. Aloin heti kokeeni. Sekoitin kymmeneen osaan vettä yhden osan lusikkahappoa ja kaasin sitä kahden tuuman paksuudelta kivele, jonka tätä ennen olin varustanut reunoilla, ettei sekoitus pääsnyt poisvalumaan. Viiden minuutin kuluttua kaasin hapon pois ja tarkastin minkä vaikutuksen se oli tehnyt; huomasi silloin että kirjoitus oli kortin paksuudelta ylempänä muuta laattaa. Nyt mustasin kirjoituksen palloilla ja vedin siitä itse keksimässni tankopainimessa jotenakin onnistuneen vedoksen. Seuraavat kiveenkirjoituskokeeni onnistuivat paljoa paremmin kuin entiset syvänsyövyttämällä tehdyt, myöskin oli tällä kokokirjoituksella painaessa paljon pienempi vaara kiven rikkoutumisesta kun ei tarvinnut käyttää niin suurta voimaa. Tällainen painamistapa oli aivan uusi keksintö jota minua ennen ei kukaan ollut käyttänyt.»

Vuosikausia kestäneiden ahkerain kokeiden jälkeen onnistui Senefelder eräänlaisen uudestaanpainamisen avulla saada paperille tehty piirustus muutetuksi kivele, käyttämällä gummi arabicumia, jolloin hän myöskin keksi n. s. anastasisen painotavan, joka kuitenkin väitetään olleen tunnetun jo v. 1708.

„Vår värsta fiende.“

Vi taga oss friheten återgifva följande beaktansvärda uppsats, hvilken blifvit öfversatt från tyskan för »Svensk Typograf-Tidning»:

I detta fackorgan hafva flera gånger publicerats uppsatser, som haft till ändamål att fästa läsarens uppmärksamhet på den speciella hälsöfara, *blyförgiftningen*, som utöfvandet af typografyrket innebär, och i samband därmed har ofta påpekats det fördärliga inflytande, som dåliga arbetslokaler utöfva.

Men icke blott arbetets själfva beskaffenhet och, såsom mångenstädes är fallet, dåliga arbetslokaler äro ensamt ägnade att ur sanitär synpunkt belysas; den typografiske arbetaren har äfven en annan fiende som af en framstående utländsk läkare i ett nummer af »Graphischer Anzeiger» betecknats såsom den värsta. Denna fiende är — alkoholen.

Lifligt intresserade för allt som kan bidraga till kollegernas bästa, icke minst i fysiskt afseende, meddela vi här ett sammandrag af den ofvan nämde läkarens anförande. Han skrifver bland annat följande:

»Af blyförgiftning angripas: stilgjutare, sätare, storeotypörer och blyarbetare i allmänhet. Då sjukdomen angriper huden liknar den alkoholförgiftningen och med rätta framhåller prof. *Striimpell* i Erlangen att diagnosen af bly- eller alkoholförgiftningen tillhör läkarens svåraste uppgifter, så snart sjukdomssymptomen består i hudlidande. Vi kunna obetingadt ansluta oss till detta omdöme af den lärde Erlangerprofessorn, ty hvarje hudspecialist med större erfarenhet gör i sin praktik liknande rön, och i synnerhet påfallande är att bruket af alkohol rent af banar väg för blyförgiftningen, liksom att alkoholisten mer än andra är fallen för hudsjukdom och i större eller mindre grad därmed behäftad. Blyarbetaren skall så mycket som möjligt afhålla sig från bruket af alkohol; njuten i ringa mått, värkar dock alkoholen knappast märkbart skadligt och under regelbundna lefnadsförhållanden, i synnerhet tillräcklig sömn, uppnår också den måttlige typografen normalåldern för en sund människa. Den däremot, som har anlag för hudsjukdom, blir vid dagligt njutande af starka drycker snart svårt hemsökt. Jämte de ominösa »boktryckarbena», bildandet af öppna ställen och svåriläkta hudåkommor å vader och skenben, visar sig inom de ofvannämnda arbetsfacken

också utbredandet till alla kroppsdelar af torra eller vätskiga skabbliknande sårskorpor. Långt ifrån att hindra, befordrar den stående sysselsättningen tvärtom det onda. Botande är möjligt, men blott i det fall, att största nykterhet iakttages. Den ädlaste dryck är mjölk, kokt eller okokt, emedan denna tillika är ett viktigt näringsämne. Mjölken bör dock med ett par timmars mellanrum endast förtäras på för- och eftermiddagarna. Födan bör, så länge sjukdomen varar, bestå af hvetebröd, frukt, till middag grönsaker, ägg och mjölkkrätter med ringa smörhalt. En synnerligen lämplig rätt är hafressoppa, som befordrar matsmältningen. Varmt äppelvin, att af den sjuke förtäras innan han går till sängs, är af stor nytta emedan det befordrar svettningen. Högeligen att rekommendera är tvagning af de lidande kroppsdelarne åtminstone en gång om dagen med kallt vatten. Fötlidande böra öfver natten förse den lidande foten med omslag. Det vatten som därtill användes bör pr liter försättas med en tesked borsalt. Öfverdrivet rökande måste också underlätas, emedan tobaken till blodet inför ett narkotikum, som vid hudlidande är ytterst farligt. Af samma orsak måste den sjuke äfven afstå från andra retmedel, såsom ättika, peppar, senap o. s. v.; underlätas detta finnes ingen utsikt till förbättring. Ingen hälsosökande behöfver så fast vilja och så mycken energi som just den hudlidande — »blodets förbättrande» heter det förlösande ordet som bringar hälsa. Det är icke ensamt själfva beskaffenheten af yrket som förorenar blodet, därtill bidrager i ännu högre grad ett onaturligt lefnadssätt och sorgligt nog äfven ofta äfven *den dåliga luften i arbetsstallarne*, och att myndigheterna åt det senare ägnar så liten uppmärksamhet är minst sagdt förunderligt.

Bly- eller alkoholskabben är en bland de mäst pinsamma åkommor, hvaraf en människa kan hemsökas, och den är obotlig om icke läkarens bemödanden understödjas af ett naturligt lefnadssätt. Detta gäller i synnerhet för dem som äro beroende af sitt arbete och hvarken ha råd eller lägenhet att tillbringa ett år eller mer vid en kuranstalt. I så fall måste den lidande trakta efter att så snart som möjligt blifva befriad från sitt onda. Lyckligtvis har också läkaren genom införandet i medicinen af chrysarobin ett medel i sin hand att på kort tid häfva det onda. Behandlingen är följande:

Sårskorporna ingnidas med grönsåpa, som efter 10 minuter aftvättas i ett varmt bad, hvarpå åter följer ingnidning med en yllelapp af svafveltjära. Efter 30 minuter aftvättas åter svafveltjären med grönsåpa, hvarpå den sjuke tager en kall dusch. Härefter ingnidas sårskorporna med följande salfva:

Rec.

Chrysarobin	5,0.
Vaselin	2,50.
M. exactissimum ut fiat unguent.	
D. S. Chrysarobinsalfva.	

Denna salfva föreskrifves af hvarje läkare sedan bly- eller alkoholskabb konstaterats. Efter ingnidningen måste händerna noga tvättas, emedan denna salfva icke får komma i beröring med ögonen. Denna kurmetod upprepas tre aftnar å rad. Patienten skall finna att skabben fördelar sig i en krets kring det angripna stället. Han upphör då med inrifvandet af salfvan, men fortsätter med såpa och svafveltjära samt varma bad med därpå följande kall dusch till dess skabben helt och hållet försvinner. Numera beror det helt och hållet på den botades solida och regelbundna lefnadssätt, huru länge han får fröjda sig åt en sund kropp. De medel vi ofvan angifvit, skydda dock för framtiden. Emellertid tillropar jag på det kraftigaste den typografiske arbetaren: »i alkoholen ligger vår värsta fiende.»

Glöm ej Invalidfonden!

Kirje Kuopista.

Lokakuun alulla.

Syksy on tullut ja sen kanssa, jos ei juuri vielä kiireempiä oloja niin sentään ovat kaikki, joilla on ollut kesälomaa, paikoillaan ja niin muodin kaikki työvoimat täydessä toimessa. Meidän yhdistyksen on kesäloman jälkeen jo pitänyt pari kokousta ja yhden perhe-iltaman. Viime mainittu otikin suuremman meidän oloihin verraten, se kun pidettiin Teatterihuoneella ja oli sinne kokoontunut ilman omia jäseniä vielä joku sata muitakin, tietysti kutsuttuina. Ohjelma oli rikas ja kului ilta hyvin hauska. — Syksyn tulosta ja sen syyksi täydyn myöskin mainita että parikin lähtö-kekkeä on pidetty. Ensimmäinen oli jo Elokuun loppupuolella sen johdosta että hra K. Harald luopui ammatista ja toinen viime kuun loppupuolella, kun kolme meidän riveistä lähtivät täältä aina Tukholmaan saakka. Näistä oli hra A. Henriksson ollut yli vuoden Uudessa kirjapainossa työnjohtajana eli faktorina, toiset kaksi olivat nuorukaisia, hrat L. Lyytikäinen Backmanin ja F. Miettinen Uudesta kirjapainosta. Viimemainitussa painossa ei näytä faktorit viihtyvän, koska jo toinen parissa vuodessa poismuutti; kummallista kyllä, vaikka palkkaedut ovat hyvät. Luultavasti joku Helsingistä taas tulee tänne ja koettaa onneansa, kuinka hän tulisi toimeen täällä; eihän isännöitsijä jaksa painoa yksin hoitaa. Me puolestamme toivotamme poislähteneille onnea vierassa maassa ja oloissa, vaikka kyllä olisimme tarvinneet heidän voimiaan täälläkin, erittäinkin yhdistyksessä. Miten kuuluu, lienee vieläkin joku lähtevän paikkakunnalta. On niitä sentään uusia voimia tekeillä, niin ettemme sinnekaan tarvitse pelätä että painot suletaan työvoimien puutteessa.

Viime Gut. luettiin että on aivan suuri summa vielä maksamattomia Gutenbergin tilausrahoja viime vuodelta. Se on ikävä asia ja luulen syyn olevan suureksi osaksi siinä, etteivät ylöskantomiehet täytä velvollisuutensa lähettämällä rahoja pois, kohta kun niitä on ylöskannettu, vaan käyttävät niitä omiin tarpeisiinsa. Paha olisi jos Gut. ilmestyminen eteenpäin tulisi tämmöisestä huolimattomuudesta riippumaan.

Olisi täältä vielä yhtä ja toista kerrottavaa; mutta kun ne ovat enemmän ikävää laatua, jätän niistä puhumatta, toivoen että toiste on parempi onni siinä suhteessa.

Juuso.

Suomen Kirjaltajain Matka-apurahasto.

Todistetut otteet viime puolenvuoden tileistä ovat keskushallinnolle lähettäneet:

Oulun osasto.

Tuloja 11: —
Menoja —: 65

Säästö Smk 10: 35

Kuopion osasto.

Pohjarahasto (vanhan matka-apurahaston varat) 17: 55
Tuloja 48: 55
Menoja 1: 20

Säästö Smk 66: 05

Finska Typografernes Reshjälpkassa.

Bestyrkta utdrag ur senaste halfårs räkenskaper ha till Centralstyrelsen gifvits af:

Uleåborgs afdelning.

Inkomster 11: —
Utgifter —: 65

Saldo Fmk 10: 35

Kuopio afdelning.

Grundfond (behålln. fr. gamla reshjälpkassan) 17: 55
Inkomster 48: 55
Utgifter 1: 20

Saldo Fmk 66: 05

Uutisia. — Notiser.

Yrkesjubileum. Karl Kristian Flodberg hade, såsom vi nämde i senaste nr., den 1 deennes för 50 år börjat sin bana i typografyrket. I anledning däraf uppvaktades jubilarien tidigt på morgonen af Typ. förenings sångkör samt af kamrater, hvilka, efter det sången förklingat, höjde lefverop för yrkesveteranen. På aftonen var hr F. af arbetskamrater inbjuden till en kollation å föreningslokalen, där den gamle fick emottaga ett silfverpapyrossfodral, å hvilket å ena sidan var ingravadt: »K. Flodberg. 1845^{1/10}1895. Af arbetskamrater», samt å andra sidan ett monogram. Vid samma tillfälle öfverlämnade en deputation från Typ. förenings bestyrelse en lyckönskingsadress. Vidare upplästes af en yrkesvän för tillfället diktade verser af följande innehåll:

Till Karl Flodberg

den 1 oktober 1895.

Femti år i yrket ridan

Du har stått, och står där än:

Lika häck i ny som nedan,

Trofäst som kamrat och vän.

Uti Svarta Gardets leder

Är du nu en veteran.

Du har skött din plikt med heder,

Som du städse blifvit van.

Du har ej vår fana svikit,

Fastän ären fallit på.

Du har ej för motgång vikit:

Jämt du setts i breschen stå.

Tack för vaken, uppfylld troget

Under halva seklets gång,

Städse villigt, redobogot

Under lefnadsdag så lång.

Ej arbetarn ärestoder

Får så lätt. Men såd'na må,

Hedersvän och yrkesbroder,

Du i vänners hjärtan få.

V. P—n.

Hr F., som uppnått den för typografer ovanliga åldern af 65 år, står ännu dagen igenom vid kasten, och han bär med lätthet dessa år, utom att armen blifvit något styfvare sedan »fänriksåren».

Kirjaltajavanhusta K. Flodbergia kävi Lokak. 1 p:n aamuna laululla herättämässä Kirjanp. yhd. laulukunta. Illalla piti Simeliuksen painolaiset hänen kunniakseen kemut yhdistyshuoneistossa, jossa tilaisuudessa hänelle mainitun työväestön puolesta annettiin hopeainen paperosikotelo, johon oli piirretty: »K. F. 18^{1/10} 45—18^{1/10} 95. Työtovereilta», luettiin nimimerkki V. P—n hra F:n kunniaksi sepitämä runo ja onnittelukirjoitus Kirjanp. yhd. toimikunnalta.

Emigrationen västerut har bland typograferne i Finland på senaste tid varit ovanligt stor. I flere veckors tid ha två och tre typografer rest öfver till Sverige, hvaräst man måtte tro det vara lätt att erhålla arbete och förtjäna pengar. Att det just är Sverige som uppsökes af våra typografer torde få tillskrivas det goda vilkor som man tror att Sveriges typografer tillskansat sig genom typografförbundet. Att arbetstillgången dock ej är riklig i Sverige intyga enstämmigt våra återvändande landsmän, hvilka äfven framgår af följande notis i S. T.-T.:

»På senaste tiden har invandringen till Stockholm af typografer varit i tilltagande; man förmodar att tiden nu skall vara inne att kunna erhålla kondition här, emedan vinterbrådskan skall taga sin början. Ett sådant antagande är emellertid falskt, hvilket mången i dagarne fått erfara.

Vi vilja därför råda typograferna i landsorten, att icke nu på vinst och förlust afresa till Stockholm, ty ställningen här är för närvarande sådan, att arbetarne å de större officinerna visserligen hafva kondition, men sakna — arbete.»

Som synes, ha de svenska typograferne icke något att dela af sin kaka. Det skulle därför icke förvåna oss om invandringen mindre behagade dem, då deras sträfvan att förbättra sin ställning därigenom försvåras och de själfva delvis gå miste om de möjliga förmåner, som de med stora uppoffringar förskaffat sig.

Vi afråda därför hvarje finsk typograf från att resa öfver till Sverige, ty för närvarande äro utsikterna att därstädes erhålla kondition icke stora.

Senare hafva vi fått emottaga en artikel i samma ämne, som af brist på utrymme måste utelämnas från detta nummer.

Ulkomaalle, varsinkin Ruotsiin, matkustaa täältä joka viikko pari kolme latojaa. Viime kuun loppupäivinä lähti eräs, hra O. Michelson. Amerikan, New-Yorkiin.

Mitähän ruotsalaiset arvelevat tuollaisesta »kansanvaelluksesta»?

Mutta tšekäläisten latojain on pakko siirtyä muualle työnvähyyden takia. Tänne taas tulvaa yhä uusia voimia maaseudun »taituripajoista».

Edellisen jo ladottua saimme lauantaina t. k. 12 p:nä kirjeen Tukholmasta, jossa sanotaan:

Muutammat täällä olevat suomalaiset ovat kehoittaneet minua Teille kirjoittamaan että lehdessänne varoittaisitte suomalaisia ammattitoveria tänne matkustamasta. Viime aikoina on tänne tullut monta ja puhuvat että useampia on odotettavissa. Työtä ei ole niin paljon että lisää työvoimia tarvittaisiin. Meitä on jo täällä 16.

Tre extra pris har N. Pressens tryckeri beslutit utdela åt deltagarne i snabsättnings-täflingen från ofvannämnda tryckeri. Prisen torde komma att erhålla samma värde som de hvilka föreningen utdelar.

Ylimääräisiä palkintoja annetaan pikalatomiskilpailuun osaaottaville N. Pressenin painon puolesta kolmelle sanotussa painossa paraalle. Palkinnot kuuluvat tulevan saman-arvoisia kuin yleisessäkin kilpailussa.

Rättelse. I referatet öfver Typ. förenings senaste månadsmöte uppgifvas bland nyinträdade medlemmar frk. Ida Holmberg; bör vara Ida Holmlund.

Oikaisu. Viime kuukauskokouksen referaatissa luettujen uusien jäsenen joukossa on m. m. neiti Ida Holmberg; pitää olla Ida Holmlund.

Kilpalatomista Tampereella on hommattu, mutta epätietoista on jos siitä mitään tulee.

Lappeenrannan kirjapainon on faktori K. F. Virtamo ostanut kauppias M. Roihelta 10,000 markalla.

50 ikävuotta täyttäessään sai K. L. Beckmannin kirjapainon, Tukholmassa, johtaja Carl Fr. Bernström Suomestakin onnittelurunon, faktori V. Petterssonin sepittämiin sekä faktorien A. Finanderin ja R. Ahlstedtin allekirjoittaman.

Latomakoneet. 70:ssä kaupungissa Amerikassa, joissa yhteensä on 132 kirjapainoa, on 999 latomakoneetta käytännössä (enimmäkseen Linotypmallia, joiden tuotanto lasketaan vastaavan kolmen latojan työtä). 120 latojaa ja 776 oppilasta on tämän kautta tullut työttömäksi.

I Japan, där man för 30 år sedan knapt kände namnet på en tidning, har man nu allena i huvudstaden öfver 400 dagblad och

300 tidskrifter. Den första tidningen i Japan hette »Mosiwogussa», hvars redaktör och utgifvare var en aptekar Riohida. Tidningens innehåll bestod förnämligast af annonser och nyheter samt utkom när det fans tillräckligt »stoff» och framför alt tillräckligt pengar. Senare upptog utgifvaren till bolagsmän några köpmän, hvarefter bladet utkom regelbundet samt tog ett utomordentligt starkt uppsving, hvilket förhållande dock hastigt bragte tidningen en mängd konkurrenter. — Det första dagblad i Japan utkom år 1872 och hette »Yubin-Hochi-Shin-Bein», hvilket betyder »Post-och annonstidning». Först utkommo tidningarna icke om hälgdagarna, men numera utgifvas de i genomsnitt hvar endast dag om året. I provinserna utkomma äfven en anseelig mängd tidningar och fackblad.

Italiassa on viime aikoina ollut työn vähydestä johtuneita riitaisuuksia kirjapainojen omistajain ja työläisten välillä. Elokuussa piti Sonzong & K:nin painossa Milanossa erotettaman 50 työmiestä. Tä nään johdosta piti työväestö elok. 18 p. kokouksen, jonka seurauksena oli että yllösnominen peruutettiin ja sen sijaan työaika lyhennettiin kahdella tunnilla päivässä.

Josef Civellin painossa, myöskin Milanossa, erotettiin viikottain useita työmiehiä vaikka heidän kumppaninsa tarjoutuivat tekemään työtä lyhemmän aikaa, ettei toisien tarvitseisi joutua työttömiksi. Kun kumminkin erottamisia jatkettiin, päätti mainitun painon väestö, tehtyään asiallisen selityksen isännistölle, lopettaa työn. 120:stä lakkasi 95, jonka tähden sanomal. »La Lombardia» ei voinut ilmestyä.

Viimeinen n:o »S. Typ.-Tidn.» kertoo että työlakko loppui hyvin pian ja tyydyttävästi. Firma on nimitt. hyväksynyt työväestön vaatimukset, keskusteltuaan tämän luottamusmiesten ja »Kirjapainotyömiesliiton» kanssa. Sopimuksessa luvataan m. m.: »kaikki erottamiset peruutetaan; ei nyt eikä tulevaisuudessa vähennetä työläisten palkkoja; työnpuutteen sattumassa lyhennetään työaikaa, eikä työväkeä vähennetä; heti otetaan käytäntöön 9-tuntinen työpäivä niissä osastoissa joissa sitä ei jo ennestään ole, palkkoja vähentämättä. Kuitenkin pidättää firma itselleen oikeuden, kun erityisissä tapauksissa tulee tarpeelliseksi pidentää työaikaa, maksaa ensimmäinen tunti päiväpalkan mukaan, ilman ylityöprosenttia». Tämä sopimus on isäntien ja työväestön luottamusmiesten allekirjoittama.

Firma R. Ullman & K:ni Milanossa on vapaaehtoisesti ottanut käytäntöön 9-tuntisen työpäivän.

Till Red. för Gutenberg.

„Intressanta upplysningar?“

Svar till hr E. W.

Hr E. W.! Då Ni gör Er obekantare med vissa saker än hvad Ni borde vara, vill under-teknad, på Er anhållan, gärna stå till tjänst och här nedan lämna upplysning om »hvar Typ. förenings inventarier o. d. från den gamla goda tiden försvunnit». Det obetydliga miss-troende Ni låter påskina mot de »styrande från den gamla goda tiden» berör mig als icke, men vore jag äfven en bland dem, skulle Ert intyg »att Ni icke på något sätt velat förnärma någon» förbjuda mig att tro motsatsen.

Jag vill göra denna »upplysning» så kort som möjligt och uppräknar icke därför, för att undvika upprepande, de inventarier som föreningen bestod sig med i lokalen vid Michaelsgatan 15 likasom ock i sin första lokal vid N. Esplanadgatan 7. Under den mellantid, som föreningen därefter var utan lokal, förvarades dess tillhörigheter hos tvänne medlemmar, och då lokal åter blef uppyrd vid N. Esplanadgatan, transporterades inventarierna äfven dit, och jag

kan försäkra att ingenting tappades på vägen, om jag undantager några häftade broskyrer, hvilka på okändt sätt förkommo under den långa mellantiden. Men förlusten af denna literatur är knapt nämvärd.

När föreningen, till följd af husets ombyggnad, blef uppsagd från den sistsagda lokalen, bestod dess inventarier af några banker med ryggstöd, ursprungligen tillhöriga Arkadia teatern, 2 st. bokskåp, det ena fylldt med böcker, 3 st. bord, 3 st. rottingsstolar, 2 pinnstolar, 1 taklampa, 1 mindre dito, 2 st. vägg-lampetter, 2 st. dito för ljus, 3 st. fönstermarkiser, 3 st. rullgardiner och 2 st. deffekta dominospel. Emedan någon ny lokal icke därefter uppyrdes i »den gamla goda tiden», uppgjordes en inventarieförteckning, och en medlem åtog sig att, tils ny lokal blefve uppyrd, taga hand om alt som hälst ägde något litet värde.

De omtalade bankarne, hvilka redan för flere år kasserats och som föreningen bekommit mot — förlön, vore ej ens nu värda transportkostnad, hvarför de, i likhet med de totalt oanvändbara stolarna samt mähända ännu något värdelöst skräp, kvarlämnades i byggnadsgruset på den raserade gården. — Alla öfriga inventarier ha till punkt och pricka tillstålts föreningen i enlighet med inventarieförteckningen då ny lokal några år senare blef uppyrd vid Richardsgatan. Detta borde hr E. W., som ju sedan denna tid stått i ett intimt förhållande till föreningen, vara underrättad om. Förunderligt är att detta ej blifvit upptecknad i protokollet.

Föreningen förr och nu äro två vidt skilda saker. Den tiden sysselsatte man sig i föreningen endast med bildande nöjen, såsom uppförande af sällskapsspektakel o. d., eller arrangerades klubbafnar och familjesamkväm. Inga möten höllos och inga protokoll fördes. De första åren hade föreningen ej ens några stadgar, utan existerade med tillstånd från poliskammaren. Äfven senare, när föreningen ansökt och erhållit stadfastelse å sina stadgar, höllos möten ytterst sällan, och protokollen fördes då af än den ene, än den andre eller af ordföranden. Det är altså lätt förklarligt hvar »föreningens protokoll försvunnit», då sådana icke fördes och icke funnits. — Jag vill här hvarken prisa eller klandra »den gamla goda tiden», till hvilken jag med god vilja ej vågar benämna den tid, som hr E. W. varit med om, och de »intressanta upplysningarna» sluta ock där den nyare och antagligen bättre tiden vidtager och med den antagligen hr E. W:s kändedom om föreningens inventarier, böcker och protokoll.

En af Typ. förenings stiftare.

Muistakaa Vanhus-rahastoa!

Koska Gutenbergin Toimitus lehtensä 18 nrossa on antanut tilaa E. W:lle minua koskevan häväisykirjoituksen julkaisuun, niin katson kohtuulliseksi vaatia tilaa seuraavalle vastineelle:

Uutta pureskeltavaa E. W:lle — nurkissa („i knutarne“).

Se koira vingahtaa kehenkä kalikka sattuu, sanottiin vanhaan aikaan. Ja näyttääpä tuo totuus vieläkin pitävän paikkansa.

Kun Gut. 16:sta numerossa uskalsin — kysymättä eräältä E. W:ltä lupaa — huomauttaa kirjanp. yhdistystämme yksimielisyyden tärkeystä yhteisissä pyynnöissämme, niin — iske ja leimahda! — siitäkö äkämysty mainitti E. W. aivan silmittömäksi. Tietysti se häneen sattui, häneen, joka on itse personifioerattu eripuraisuus kauneimmassa karvassaan. Niin kävi mies parka piloilte, ettei enään tiedä mitä pitäisi puhuaakaan, mutta täytyyhän edes saada ilmaa liikkeelle. Hän murisee nurkista, sopertaa salaperäisyydestä sekä valonarkuudesta ja mistä tuulista ja taivaista hän hojai-

leekaan; ken sitä voi muut käsittää kuin hän itse. Ken itse nurkissa hääriä, hän muitakin nurkista etsii. Ja joka itse on valonarka ja salaperäinen, hän tuota samaa luulee muissakin löytävänsä. Niin — pienen sammakon ihanteena on suuri sammakko. Sen korkeammalle ei hänen käsityksensä jaksu kohota. Mutta sehän lie-nee anteeksi annettava, sillä tarttuuhan hukkuva oljenkorteekin.

Muuten on E. W:n sepustus tuota vanhaa kuuluksi tullutta sorttia, laatua semmoista, joka ei riviäkään vastausta kaipaisi, mutta täytyyhän nakata »nurkkaan» jotakin pureskeltavaa sille, joka kerran on sellaiseen virkaan antautunut.

Asiasta hän ei kumminkaan koskaan kykene keskustelemaan. Päinvastoin, kun huomaa joutuneensa »ah-taalle», katsoo hän aina parhaaksi etsiä salaovea, josta pääsisi pajahtamaan pakoon. Täältä piilopaikastaan hän sitte alkaa esittää »Mopelta» riistettyä tointaan.

Yliä pyydän E. W:lle ilmoittaa, ettei ole ollut tapani tunkeutua toimii, joita en luule kunnollisesti voivani täyttää. Jos toimeni yhdistyksessämme ovatkin olleet harvalukuiset ja pienet, — josta Te erityisesti iloitsette, — en kuitenkaan luule niillä tuotaneeni häpeätä yhdistykselle, kuten esim. kävi Teidän ollessanne viime vuonna Gut. toimituksessa — Mutta mistähän syystä nyt taas olette huomannut parhaaksi pyrkiä käpälämäkeen — — — no, jääköön sanomatta, koska itse olette sitä pyytänyt. Se on keho merkki miehestä, että yhtenä päivänä ajattelee yhtä ja toisena hetkenä pää pyörähtää toisaalle. Eiköhän vaan lie-ne sitä tavallista keinottelua?

Te hra E. W. näytte yhä vain epäriivän niin kuin tuo kuuluisaksi käynyt Buritaanin aasi, joka epäriiden kahden yhtäsuuren heinäkipun välissä kuoli nälkään, kun ei tiennyt kummanko puoleen kääntyisi.

Ainoastaan yhteen ammattiin näyttää Teillä olevan luontaista taipumusta. Kuten jo ennen huomautin, olette hyvin halukas muitten ihmisten mainetta ryvet-tämään (nedsvärta), mutta ette soisi sanallakaan omista »meriteistänne» mainittavan.

Kyllä vain niistä löyhkä lähtisi, ken niitä ilkeäisi ruveta pöyhötteleään. Kyllin tuoreessa muistissa lie-nee sekin »nahkurijuttu», joka oli sikseen haikahtavaa laatua, että Kirjanp. yhdistys katsoi kohtuulliseksi eroittaa asianomaisen vuoden ajaksi yhdistyksestä. Moisen henkilön pitäisi tuki hävetä toveriensa edessä edes esiytyäkseenkään. Mutta koskei hän sitä näy ymmärtävän, niin jääköön yksin vast'edeskin nalkutte-lemaan mitä hänelle milloinkin »nurkkaan» viskataan.

N-n.

Toim. muist. Toivomme että hrat E. W. ja N-n eivät enään vaadi ylläolevan näköisiä kirjoituksiaan G:giin. Riitä näkyy asiasta muuttuneen liian persoonalliseksi.

Glöm ej Tillfälliga utgiftsfonden!

Satunnaisten menojen rahasto.

Säästölaatikkojen kautta on Syyskuussa saatu seuraava määrä varoja alla olevista kirjapainoista:

	Smc
Uuden Suomettaren latojilta	7: 86
Suom. Kirj. Seuran kirjapainosta	4: 40
Hufvudstadsbladetin latojilta	4: 26
Simeliuksen kirjapainosta	3: 79
Petterson & Kin kirjapainosta	3: 25
Weilin & Göösin kirjapainosta	2: 75
Sentraali-kirjapainosta	1: 50
Nya Pressenin kirjapainosta	—: 54
Hufvudstadsbladetia sivililatojilta	—: 40
Senaatin kirjapainosta	—: 15
Freneckellin ja Pojan kirjapainosta	—: 10
Päivälehdin kirjapainosta	—: *)
	Summa 29: 00

G. E.

*) Pidätetään toistaiseksi.

Päivälehdin kirjapainon miehistö.

Muistakaa Satunnaisten menojen rahastoa!

Kirjelaatikko. — Breffläda.

J. Tuli liian myöhäiseksi. Tulevaan numeroon!
E. W. Kom för sent till detta nummer.